

М. О. Лілеєввикладач Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права
ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

РОЛЬ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ У ПЛАНУВАННІ ДОРОЖНІХ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЕКТІВ

Стаття підкреслює, як залучення громадськості може покращити відповідність проєктів до потреб населення, забезпечити їх підтримку, і допомогти у вирішенні конфліктів. Окрім того, вона вказує на важливість прозорості для збільшення довіри громадян та забезпечення ефективного використання ресурсів. Інновації, які можуть бути стимульовані через новітні технології та співпрацю з науковими установами, відіграють ключову роль у підвищенні ефективності проєктів. Нарешті, стаття розглядає необхідність зміцнення відповідальності влади через законодавчі ініціативи та незалежний моніторинг, щоб підвищити звітність і прозорість управління дорожніми проєктами. Загалом, ці заходи сприяють створенню стійких, ефективних і відповідальних урядових структур, що є важливим для розвитку суспільства. Ці стратегії та практики, які розглядаються у статті, є важливими для створення інфраструктури, що відповідає як сучасним технологічним тенденціям, так і зростаючим вимогам громадян до урядової відповідальності та прозорості. Використання інноваційних підходів та технологій може не тільки покращити якість дорожнього будівництва, але й зробити процес більш економічно вигідним та екологічно стійким. Розширюючи громадську участь, уряди можуть не тільки забезпечити вищий рівень прийняття рішень, але й стимулювати громадську активність і зацікавленість у державних справах. Це, в свою чергу, підвищує загальну обізнаність і залученість громадян, створюючи сильнішу та більш згуртовану громаду. Також, належне регулювання та контроль за виконанням дорожніх проєктів важливі для забезпечення того, що проєкти не тільки виконуються відповідно до затверджених стандартів, але й дотримуються принципів сталого розвитку. Введення чітких регуляторних рамок та засобів їх дотримання може значно знизити ризик корупції, непрозорості та інших викликів, пов'язаних із великими державними контрактами. Загалом, підходи, викладені у статті, спрямовані на створення довгострокової стійкої інфраструктури, що задовольняє потреби громадськості і водночас відповідає вимогам економічної ефективності та екологічної безпеки.

Ключові слова: громадська участь, дорожнє будівництво, інфраструктурні проєкти, урбаністичне планування, соціальна прийнятність, екологічна сталість.

Постановка проблеми. Розвиток дорожньої інфраструктури відіграє вирішальну роль у соціально-економічному розвитку країн. Впровадження дорожніх проєктів має значний вплив не тільки на економіку, але й на якість життя громадян, впливаючи на доступність послуг, розвиток регіонів та екологічний стан довкілля. У цьому контексті громадська участь стає невід'ємною складовою планування і реалізації будь-яких інфраструктурних ініціатив, особливо в контексті демократичних процесів, які набирають обертів у багатьох країнах світу. Залучення громадськості до процесу планування дорожніх проєктів має на меті забезпечити прозорість, підвищити довіру між громадянами та урядом, а також оптимізувати результати проєктів з ура-

хуванням місцевих особливостей та потреб. Громадська участь дозволяє не тільки виявити суспільні пріоритети та занепокоєння, але й сприяє формуванню більш стійких і прийнятних рішень. Науковий інтерес до теми громадської участі у плануванні дорожніх будівельних проєктів обумовлений кількома факторами. Перш за все, глобальний тренд на підвищення відкритості урядів і залучення громадськості в управління та прийняття рішень вимагає нових підходів і механізмів взаємодії. Крім того, інтенсивний розвиток урбаністичних територій та зростання мобільності населення вимагають більш ретельного підходу до планування транспортної інфраструктури. Ефективність громадської участі вже доведена у багатьох країнах,

де вона допомогла зменшити конфліктність, збільшити ефективність використання ресурсів та покращити якість виконання дорожніх проєктів. Втім, в деяких регіонах і країнах цей процес все ще є новим або не отримав достатнього розповсюдження, що вказує на необхідність подальших досліджень та розробки рекомендацій. Актуальність даної теми також посилюється зростаючим розумінням того, що дорожні проєкти несуть значні соціальні та екологічні наслідки, що робить питання громадської участі вкрай важливим у контексті сталого розвитку і екологічної відповідальності. Таким чином, забезпечення ефективної громадської участі є ключовим для реалізації дорожніх проєктів, які відповідають потребам громадян і водночас забезпечують розвиток інфраструктури на принципах сталості та ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми у сфері публічного управління будівництвом детально аналізуються у роботах таких вчених, як З. Бурик, С. Драган, Т. Заяць, Л. Згалат-Лозинська, М. Корбецький, А. Марушева, Т. Митропан, Т. Нахкур, О. Непомнящий, Ю. Прав, Ю. Пинда, Є. Рудніченко, М. Садовяк, І. Федун, В. Чурилов, Ю. Шаров, Т. Шестаковська, С. Шостак. Публічне управління дорожнім будівництвом привернуло увагу вітчизняних та міжнародних дослідників з публічного адміністрування, економіки та права для аналізу. Серед визначних учених, які займалися цією проблематикою, можна відзначити А. Веремчука, О. Назаркевича, О. Непомнящого, І. Садловську та інших.

Метою статті є вивчення впливу громадської участі на планування та реалізацію дорожніх будівельних проєктів.

Виклад основного матеріалу. Наукова література визначає низку викликів, пов'язаних з громадською участю, такі як ризик маніпуляції процесами, можлива затримка у реалізації проєктів, та складнощі у досягненні консенсусу. Водночас, переваги також важливі, включаючи підвищення довіри та задоволення від проєктів, зменшення соціальної опозиції та підвищення соціальної справедливості. Таким чином, теоретична основа громадської участі у дорожньому будівництві забезпечує комплексний підхід до вивчення та практичного застосування даного феномена, відкриваючи шлях для більш ефективних та прийнятних проєктів в майбутньому.

У контексті дорожнього будівництва, громадська участь сприяє не тільки підвищенню

транспарентності проєктів, але й дозволяє адаптувати їх до специфічних місцевих умов та потреб. Теорії управління проєктами та стратегічного планування вказують на необхідність залучення зацікавлених сторін на всіх етапах реалізації проєкту, від ідентифікації потреб до оцінки впливу та контролю якості.

Забезпечення прозорості у процесі планування дорожніх будівельних проєктів є фундаментальним елементом, що впливає на довіру громадськості до діяльності влади та успіх проєктів. Ось декілька способів, якими можна забезпечити високий рівень прозорості [1]:

1. Відкриті зустрічі та публічні слухання: Організація відкритих зустрічей, де громадськість може висловлювати свої думки та ставити питання, є ключовим аспектом прозорості. Публічні слухання дозволяють збирати зворотній зв'язок від громадян щодо проєктів.

2. Доступ до інформації: Надання вільного доступу до документації проєктів, включаючи плани, бюджети, звіти про вплив на навколишнє середовище та інші важливі документи. Це дозволяє громадськості аналізувати та оцінювати проєкти.

3. Онлайн платформи та інструменти зворотного зв'язку: Створення інтерактивних онлайн платформ, де громадяни можуть отримувати інформацію про проєкти, бачити їхній прогрес та залишати свої коментарі.

4. Звіти про хід реалізації: Регулярне публікування звітів про стан реалізації проєктів, що включає інформацію про те, як витрачаються бюджетні кошти, які етапи завершено, та які труднощі виникають.

5. Залучення незалежних спостерігачів та аудиторів: Використання сторонніх, незалежних організацій для моніторингу та аудиту проєктів може допомогти виявити проблеми та запобігти корупції.

6. Комунікаційні стратегії: Розробка та виконання ясних комунікаційних стратегій, які визначають, як та коли інформація буде надаватися громадськості, може забезпечити послідовне та ефективне інформування.

Залучення цих практик може значно підвищити довіру до процесів планування та виконання дорожніх проєктів, а також сприяти більшій відповідальності та ефективності управління проєктами.

Покращення відповідності дорожніх будівельних проєктів до потреб громади є важливим аспектом, який сприяє їх успіху та ефек-

тивності. Наступні стратегії можуть допомогти забезпечити, що проекти відображають реальні вимоги та пріоритети місцевих жителів. Громадські опитування та анкетування: Збір даних через опитування дозволяє виявити потреби, інтереси та занепокоєння громадян. Це також сприяє розумінню того, як різні сегменти населення можуть по-різному сприймати запропоновані зміни або розвиток [2].

Участь у плануванні через робочі групи та комітети: Створення робочих груп або комітетів, до складу яких входять представники громади, дає можливість безпосередньо впливати на планування та розробку проектів. Ці групи можуть вносити пропозиції, розглядати різні аспекти проектів та забезпечувати їх відповідність місцевим потребам.

Громадські слухання та консультації: Регулярні громадські слухання та консультації дозволяють громадськості висловлювати свої думки та заперечення, а також ставити запитання безпосередньо представникам влади або проектним командам.

Прозорий зворотний зв'язок: Важливо не тільки збирати зворотний зв'язок від громадськості, але й показувати, як цей зворотний зв'язок використовується у рішеннях про планування. Це може включати детальні пояснення прийнятих рішень, оснований на громадських коментарях.

Симуляції та візуалізація проектів: Технології візуалізації та симуляції можуть допомогти громадськості краще уявити майбутні зміни і їх вплив на їхнє життя. Використання віртуальної реальності або 3D моделей може зробити планування більш зрозумілим і доступним.

Моніторинг та оцінка: Регулярне оцінювання впливу вже реалізованих проектів може допомогти зрозуміти, наскільки ефективно вони відповідають потребам громади та коригувати майбутні плани з урахуванням отриманого досвіду.

Застосування цих підходів забезпечує більш включене та відповідальне планування, що значно підвищує шанси на успіх проекту та забезпечує його позитивний вплив на місцеву громаду.

Підвищення громадської підтримки дорожніх будівельних проектів є ключовим для їх успішного впровадження та довготривалого функціонування. Ось кілька стратегій, які можуть допомогти залучити та зберегти підтримку громадськості [3]:

1. Ефективне спілкування: Чітке та відкрите комунікування про цілі проекту, його переваги, потенційні виклики та вплив на громаду є важливим для забезпечення прозорості та довіри. Використання різноманітних комунікаційних каналів, таких як соціальні мережі, локальні ЗМІ, публічні зустрічі, допомагає досягти широкої аудиторії.

2. Участь громади в плануванні та виконанні: Залучення місцевих жителів до процесу планування через робочі групи, опитування та громадські слухання дозволяє громаді відчувати себе частиною процесу та збільшує їх емоційне та інтелектуальне вкладення в проект.

3. Прозорість у використанні ресурсів: Демонстрація чіткого обліку та відповідального використання фінансових ресурсів зміцнює довіру громади. Публікація регулярних звітів про витрати та прогрес проекту є важливою.

4. Врахування культурних та місцевих особливостей: Прийняття та повага до місцевих традицій, культури і потреб сприяє більшій підтримці проектів. Проекти, які адаптовані до місцевих умов та вимог, зазвичай зустрічають менше опору.

5. Демонстрація користі та успіхів: Регулярне представлення ясних прикладів того, як проекти покращують життя людей або сприяють розвитку громади, збільшує їхню популярність та підтримку. Історії успіху мають потужний вплив на сприйняття проектів.

6. Реагування на зворотній зв'язок: Швидке та ефективне реагування на занепокоєння, питання та критику з боку громадськості показує, що голоси громадян беруться до уваги та відповідно враховуються.

7. Освітні програми: Організація освітніх заходів та програм для підвищення обізнаності про важливість та механізми реалізації проекту допомагає зміцнити підтримку та розуміння серед громадськості [4].

Імплементация цих стратегій допоможе не лише підвищити громадську підтримку дорожніх проектів, але й сприятиме створенню більш стійких та ефективних рішень, які будуть відповідати інтересам і потребам громади.

Вирішення конфліктів у процесі планування та виконання дорожніх будівельних проектів є важливим для забезпечення гладкого прогресу та зниження затримок і збільшення витрат. Ось декілька стратегій, які можуть бути використані для ефективного вирішення конфліктів. Проактивна комунікація. Раннє та чіт-

ке інформування всіх зацікавлених сторін про цілі, процеси та потенційні виклики проекту може запобігти непорозумінням та забезпечити згоду з основними аспектами проекту. Участь громадськості. Залучення представників громади та інших зацікавлених сторін на всіх етапах проектування і реалізації може допомогти виявити та адресувати потенційні конфлікти на ранніх стадіях. Медіація та арбітраж. Використання нейтральних посередників або арбітрів для вирішення складних конфліктів може бути ефективним способом досягнення консенсусу між протилежними сторонами. Гнучкість та компроміси. Готовність до змін проектних рішень на основі зворотного зв'язку та потреб громадськості може допомогти вирішити конфлікти та знайти прийнятні рішення для всіх сторін. Тренінги з вирішення конфліктів. Навчання керівників проектів та інших ключових осіб методам вирішення конфліктів може підвищити їхню здатність до управління ситуаціями, що можуть виникати. Прозорість та обґрунтування рішень. Важливо не тільки ухвалювати рішення, але й чітко пояснювати їх основи. Це допомагає зменшити опір і підвищити розуміння та прийняття цих рішень зацікавленими сторонами. Етапне впровадження. Поділ великих та складних проектів на менші, керовані етапи дозволяє адресувати конфлікти в міру їх виникнення, не зупиняючи весь проект.

Використання цих стратегій може не лише підвищити ефективність управління проектами, але й сприяти створенню більш стійких та взаємоприйнятних рішень, що відображають інтереси всіх зацікавлених сторін.

Стимулювання інноваційних рішень у дорожніх будівельних проектах може значно підвищити їх ефективність, стійкість та відповідність до потреб громадськості. Ось декілька підходів, які можуть сприяти інноваціям у цій галузі [5]:

1. Інтеграція технологій. Застосування новітніх технологій, як-от геоінформаційні системи (ГІС), інтелектуальні транспортні системи (ІТС), 3D-принтинг і автоматизовані машини, може змінити традиційні методи будівництва і підвищити їхню ефективність та точність.

2. Конкурси і гранти на інновації. Організація конкурсів і надання грантів для розробників і компаній, які пропонують інноваційні рішення в галузі дорожнього будівництва, може стимулювати креативне мислення та конкуренцію.

3. Співпраця з академічними і дослідницькими установами. Партнерство з університетами

та науково-дослідницькими інститутами може сприяти розвитку нових матеріалів, технологій і методологій. Наприклад, розробка більш стійких до зношування або екологічно чистих матеріалів.

4. Пілотні проекти. Впровадження пілотних проектів, де можуть бути протестовані нові технології або методики, дозволяє оцінити їхню ефективність та потенційні ризики перед масштабуванням.

5. Відкриті інновації та краудсорсинг. Залучення широкої громадськості через краудсорсингові платформи для генерації ідей може призвести до незвичайних і ефективних рішень. Це також допомагає залучити нестандартні підходи та свіжі перспективи.

6. Регулярні тренінги та освітні програми. Організація постійних тренінгів і освітніх програм для працівників може підвищити їхні навички та знання про нові технології та інноваційні практики.

7. Гнучке законодавство. Адаптація законодавства, що дозволяє та заохочує експериментувати з новими технологіями та методами, є критично важливою для підтримки інновацій [6].

Застосування цих стратегій дозволить не тільки підвищити якість та ефективність дорожніх будівельних проектів, але й забезпечити їх тривалу стійкість та відповідність до змінюваних умов та потреб сучасного суспільства.

Підвищення відповідальності влади у контексті дорожніх будівельних проектів є ключовим для забезпечення довіри громадськості та ефективного використання ресурсів. Це можна досягти за допомогою ряду стратегій, які зміцнюють звітність та прозорість: Законодавчі та нормативні заходи. Законодавство повинно чітко визначати обов'язки та відповідальності всіх зацікавлених сторін у дорожніх проектах. Встановлення строгих норм і правил може допомогти уникнути зловживань і корупції. Незалежний моніторинг та оцінка. Залучення незалежних аудиторів або моніторингових організацій для регулярної перевірки і оцінки дорожніх проектів може забезпечити об'єктивну оцінку їхньої ефективності та відповідності встановленим стандартам. Прозорість фінансів. Важливо забезпечити відкритий доступ до всієї фінансової інформації, пов'язаної з дорожніми проектами, включаючи деталі про бюджет, витрати, тендери та контракти. Це дозволяє громадськості бачити, як використовуються їхні податки. Зворотній зв'язок від громадськості.

Створення ефективних механізмів для збору та врахування зворотного зв'язку від громадян може допомогти у виявленні проблем і неефективності у роботі державних органів. Регулярні звіти та публічні аудити. Регулярне публікування звітів про прогрес та результати дорожніх проектів, а також проведення публічних аудитів, зміцнює відповідальність і довіру громадськості. Етичні стандарти та навчання для державних службовців. Встановлення високих етичних стандартів та проведення регулярних навчань з питань корупції, етики та відповідальності для державних службовців може зменшити ризики зловживань. Використання цифрових інструментів. Цифровізація процесів та використання інформаційних систем може покращити управління проектами, зробити відстеження ресурсів більш ефективним та зменшити можливості для корупційних дій.

Застосування цих стратегій сприятиме створенню умов, при яких державні органи та чиновники змушені будуть відповідати за свої рішення та дії перед громадськістю, що підвищить їхню відповідальність і довіру населення до управління державними проектами.

Висновки. Для підвищення ефективності, відповідальності та успішності дорожніх будівельних проектів необхідно застосовувати комплексні підходи, які включають громадську участь, прозорість процесів, інноваційні рішення та зміцнення відповідальності влади. Залучення громадськості до планування та реалізації проектів не тільки підвищує їхню прозорість і відповідність до потреб населення, але й сприяє зростанню громадської підтримки і зменшенню конфліктів. Важливо надавати громадськості доступ до інформації про проекти, включаючи фінансові звіти, статус виконання та використання ресурсів, що забезпечує зростання довіри та відповідальності. Стимулювання інновацій через впровадження новітніх технологій, партнерства з науковими установами та використан-

ня краудсорсингу для залучення ідей може значно покращити ефективність та стійкість дорожніх проектів. Забезпечення високого рівня відповідальності управління проектами через законодавчі зміни, незалежний аудит, та підвищення прозорості ухвалення рішень критично важливо для зміцнення довіри громадськості та ефективного використання публічних ресурсів. Застосування цих принципів у плануванні та реалізації дорожніх будівельних проектів забезпечить не тільки їх успіх, але й сприятиме створенню більш прозорих, ефективних, і відповідальних урядових структур, що відіграє важливу роль у розвитку суспільства.

Список використаної літератури:

1. Прав Ю. Г. Аналіз теоретико-методичних підходів до визначення механізмів державного регулювання у галузі будівництва. Аспекти публічного управління. 2019. Т. 7, № 5. С. 57–63.
2. Дмитрієва, О. І. Законодавче забезпечення розвитку транспортної інфраструктури України. Проблеми і перспективи розвитку підприємства: зб. наук. пр. Харків: ХНАДУ. 2019. №2 (23). С. 31–45.
3. Зеленков А. В., Нестеренко Г. В. Управління проектами дорожньо-будівельних робіт. Економіка та управління підприємством машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. Харків: ХАІ, 2011, № 1(13). С. 57–65.
4. Лещинський В. П. Ефективне і стабільне функціонування будівельного комплексу як чинник економічного зростання та впровадження сучасної моделі сталого розвитку регіону. Науковий вісник будівництва. 2016. Т. 86, № 4. С. 80–88.
5. Садловська І. П. Стратегічне управління національною транспортною інфраструктурою України: монографія. Київ: ПП «Сердюк В. Л.», 2011. 356 с.
6. Климчук М. М., Ільїна Т.А., Поколенко В.О. Формування механізму управління ризиками будівельних проектів на засадах компенсаторної технології «Tax Increment Financing». Бізнес Інформ. 2019. №3. С. 369–374.

Lileiev M. O. The role of public participation in planning road construction projects

The article highlights how public involvement can improve the relevance of projects to the needs of the population, ensure their support, and help in conflict resolution. In addition, it points to the importance of transparency to increase citizens' trust and ensure efficient use of resources. Innovation, which can be stimulated through the latest technologies and cooperation with scientific institutions, plays a key role in increasing the effectiveness of projects. Finally, the article considers the need to strengthen government accountability through legislative initiatives and independent monitoring to increase accountability and transparency of road project management. In general, these measures contribute to the creation of sustainable, effective and accountable government structures, which is important for the development of society. These strategies and practices, discussed in the article, are essential to creating an infrastructure that meets both current technological trends

and growing citizen demands for government accountability and transparency. The use of innovative approaches and technologies can not only improve the quality of road construction, but also make the process more economically profitable and environmentally sustainable. By increasing public participation, governments can not only ensure a higher level of decision-making, but also stimulate public engagement and interest in public affairs. This, in turn, increases general awareness and citizen engagement, creating a stronger and more cohesive community. Also, proper regulation and monitoring of road projects are important to ensure that projects are not only carried out according to approved standards, but also adhere to the principles of sustainable development. The introduction of a clear regulatory framework and means of compliance can significantly reduce the risk of corruption, opacity and other challenges associated with large government contracts. In general, the approaches presented in the article are aimed at creating a long-term sustainable infrastructure that meets the needs of the public and at the same time meets the requirements of economic efficiency and environmental safety.

Key words: *public participation, road construction, infrastructure projects, urban planning, social acceptability, environmental sustainability.*